

KVINNOFRONTEN

e-post: kvinnofronten@sverige.nu

Org. nr: 802411-0119

Plusgiro: 5 56 23 - 3

www.kvinnofronten.nu

Till

FÖRSVARSDEPARTEMENTET

Regeringskansliet

103 33 Stockholm

YTTRANDE

över Ds 2024:2 – Avtal om försvarssamarbete med Amerikas förenta stater
– Diarienummer Fö2024/00152

Sammanfattning

Kvinnofronten *motsätter oss* promemorians förslag att Sveriges riksdag ska godkänna DCA-avtalet.

Avtalet innebär en helt förändrad utrikes- och försvarspolitik, utan några formella krav på begränsningar ens för kärnvapen på svenskt territorium. Den avgörande politikändring som avtalet därmed innebär har inte föregåtts av någon offentlig debatt. Detta gör att ett godkännande av avtalet vore oförenligt med grundläggande krav i en demokrati.

Ett *minimikrav* för eventuella militäravtal måste vara *ett uttryckligt förbud mot kärnvapen på svenskt territorium*.

Kommentarer

DCA-avtalet är någonting helt nytt i svensk utrikes- och försvarspolitik. Till skillnad även från Nato-avtalet är det inte något ens påstått ömsesidigt, utan ger ensidigt främmande makt företräde till rättigheter över svenskt territorium och framför svensk lag. Att ett avtal, som på detta sätt inskränker Sveriges nationella frihet, har undertecknats utan att det har föregåtts av en offentlig debatt strider mot demokratiska grundprinciper.

Eftersom förändringarna innebär en så avgörande inskränkning av Sveriges självständighet som land har regeringen inte rätt att ensamt fatta beslut om att avtalet ska gälla, riksdagen måste godkänna avtalet. Men detta demokratiska skydd blir enbart ett spel för gallerierna då ingen debatt om avtalet har förts och folk därmed inte fått möjlighet att ta ställning.

Detta är i sig skäl nog för riksdagen att nu rösta nej till avtalet.

Dessutom innehåller avtalet inga som helst begränsningar för amerikanska trupper och allt de kan göra, inte ens när det gäller att hantera kärnvapen på svenskt territorium. Ett avtal som på detta sätt i praktiken ger USA formell möjlighet att göra svenska baser till kärnvapenbaser innebär både en kraftigt ökad utsatthet för Sverige som land och ett ökat hot mot världen över huvud taget genom kärnvapenupptrappning.

Sverige har hittills haft en utrikes- och säkerhetspolitik som eftersträvat nedrustning och motstånd mot kärnvapen, vilket vi inom kvinnorörelsen även historiskt varit drivande för. Den nya politik av undfallenhet inför kärnvapnen som avtalet

ger exempel på innebär alltså även den en omställning av svensk politik.

En tidigare Sifo-undersökning visade dessutom att nästan 8 av 10 i befolkningen (78 procent) vill att Sverige ska underteckna FN:s avtal om förbud mot kärnvapen.¹

Om riksdagsmajoriteten vill fatta ett demokratiskt grundat beslut om en förändrad politik gentemot ett så allvarligt hot som kärnvapen, krävs att man i så fall först förvissat sig om ett brett folkligt stöd för detta. Så länge man inte försäkrat sig om det måste riksdagen självklart rösta nej till militäravtal som inte innehåller *ett uttryckligt förbud mot kärnvapen på svenskt territorium*.

Kärnvapen

Den upptrappning som vi har sett i världen under de senaste åren bygger på en föreställning om att det gäller att kunna hota med mest vapen för att "avskräcka" andra från att kriga mot en, och kärnvapen framställs som verksamt i det hotandet. Argumentet är alltså att kärnvapen skulle "skydda" oss, men i verkligheten är det tvärtom. Krigsriskerna och hoten mot Sverige har ökat och såväl amerikanska trupper som en riskerad framtida utplacering av amerikanska kärnvapen i Sverige kommer förstås att öka hoten mot vårt land ännu mer.

*Historien visar oss dessutom att denna patriarkala föreställning om att vilja ha mest vapen och därmed makt för att kunna vad man kallar "avskräcka" – det vill säga kunna skrämma andra till underkastelse – i praktiken oftast har lett till mer krig snarare än fred.*²

Kärnvapnens själva syfte är förintelse. Vi vet, eller borde i alla fall veta, vad som hände i Nagasaki och Hiroshima.³ Där brändes, krossades och strålades nära hälften av befolkningen ihjäl omedelbart, många fler dog senare av strålnings-skador och medföljande cancer. Dagens kärnvapen har betydligt större kapacitet än de som fälldes över Nagasaki och Hiroshima, många är nu över tusen gånger kraftigare.

Kärnvapen är idag ett av de största hoten i världen mot människor, miljön och hela planeten. Det går inte att "vinna" ett kärnvapenkrig. Det är därför viktigare än någonsin att arbeta för nedrustning och stötta FN-avtalet om förbud mot kärnvapen.

Norge, Danmark, Finland och Island har antingen i militäravtal, i särskild lag eller genom egna policys uttryckliga förbud mot kärnvapen inom sitt territorium, endast Sverige saknar ett formellt förbud.

Kvinnofronten anser att ett *minimikrav* för att ett eventuellt militäravtal skulle kunna godkännas av riksdagen därför måste vara:

- att det innehåller *ett uttryckligt förbud mot kärnvapen* på svenskt territorium.

Våld mot kvinnor

I andra länder har utländska baser visat sig leda till att kvinnor utsätts för sexuella övergrepp och sexuell exploatering i form av prostitution och trafficking. Eftersom svensk lag enligt DCA-avtalet inte ska gälla den amerikanska militären och deras familjer samt övrig personal/leverantörer knutna till militären, är risken uppenbar att förövare då inte kommer att dömas för dessa brott, eftersom USA inte ens har någon federal lag mot exempelvis sexköp/prostitution. Ändå finns ingen som helst riskbedömning eller konsekvensanalys av frågor som rör kvinnors säkerhet i promemorian.

Istället har regeringen genomgående valt att antingen helt osynliggöra eller baga-

tellisera de risker som uppstår med avtalet. Det gör att promemorian inte fungerar ens som underlag för diskussion, än mindre som beslutsunderlag.

Kvinnofronten anser att en konsekvensanalys måste göras innan ett riksdagsbeslut kan tas om att främmande makt skulle ges företräde över svensk lag på det sätt som DCA-avtalet innebär.

Avslutningsvis

Kvinnofronten motsätter oss av ovanstående skäl helt detta exceptionella avtal. Vi kräver att det görs en ordentlig utredning med risk- och konsekvensanalys följt av offentlig debatt om en eventuellt ändrad svensk utrikes- och försvarspolitik innan riksdagen kan ta något demokratiskt beslut utifrån ett konkret förslag.

Ett *absolut minimikrav* för eventuella samarbetsavtal med främmande makt är att det tydligt slår fast att *inga kärnvapen kommer att accepteras inom Sveriges gränser*.

Insyn och delaktighet är grunden för en demokrati. DCA-avtalet har inte tagits fram i demokratisk ordning och saknar därmed demokratisk legitimitet. Kvinnofronten uppmanar därför alla riksdagsledamöter oavsett parti att ta personligt ansvar för demokratin och rösta emot avtalet.

Stockholm den 23 mars 2024

Kvinnofronten

NOTER:

1. Sifo och Olof Palmes Internationella Center 2019. <https://www.palmecenter.se/svenska-folket-ar-for-ett-karnvapenforbud/>
2. Se även Kvinnofrontens remissvar angående Nato: http://www.kvinnofronten.nu/pdf/KvF_Ds2022-24.pdf
3. Annina Claesson: 75 år efter Hiroshima måste vi ta kärnvapenutrotning på allvar. Kvinnofrontens nyhetsbrev nr 1/2020. <http://www.kvinnofronten.nu/Nyhetsbrev/75-ar-efter-hiroshima.php>